

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) [http: //www.imkby.gr](http://www.imkby.gr) - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/357 Έν Καισαριανῇ τῇ 10ῇ Ἰουλίου 2024

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 294η

Πρός

τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους
τούς Ἱερολογιωτάτους Διακόνους
καί τίς Ὀσιώτατες Μοναχές
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ

Θέμα : «Οἱ ἅγιοι Τόποι ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴ κυριαρχία»

Οἱ Ρωμαῖοι

Κατὰ τὴ ρωμαϊκὴ μυθολογία, ἡ πόλις τῆς Ρώμης ιδρύθηκε τὸ 753 π.Χ., ἀπὸ τὸ Ρωμύλο. Ἡ Ρώμη κυβερνήθηκε ἀπὸ βασιλιάδες μέχρι τὸ 510 π.Χ., ὅταν ἐξορίστηκε ὁ τελευταῖος βασιλιάς, Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος. Τὸν ἐπόμενο χρόνο γεννήθηκε ἡ Δημοκρατία καὶ οἱ κύριοι ἡγέτες τοῦ νέου συστήματος ἦταν δύο ὕπατοι, ποὺ ἐκλέγονταν κάθε χρόνο. Πολιτικά, ἡ Δημοκρατία περιελάμβανε τὴ Σύγκλητο καὶ ἄλλα σώματα μὲ δικαίωμα ψήφου. Ἐπικρατοῦσαν οἱ ἀριστοκράτες καὶ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀναλάβει πολιτικὸ ἀξίωμα κάποιος ἔπρεπε νὰ ἔχει περάσει δέκα χρόνια στὸ στρατό. Ἡ στρατιωτικὴ ἐπιτυχία ἦταν προϋπόθεση καὶ γιὰ τὴν ἐκλογή στὴ Σύγκλητο. Ἡ στρατιωτικὴ φύση τῆς ρωμαϊκῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνίας ἦταν ἓνα πρῶτο γνώρισμα τοῦ ρωμαϊκοῦ συστήματος καὶ παρέμεινε ἴδιο σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Στὸ δεύτερο μισό τοῦ 2ου αἰῶνα π.Χ., ἡ ὅλο καὶ πιο ἀνταγωνιστικὴ φύση τῆς ρωμαϊκῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς σκηνῆς ὁδήγησε στὴν παρακμὴ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Μετὰ τὴ δολοφονία τοῦ Ἰουλίου Καίσαρα, τὸ 44 π.Χ., τὸ σύστημα, κατέρρευσε ὀλοκληρωτικά.

Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Μετά τήν κατάρρευση τῆς δημοκρατίας, πρῶτος αὐτοκράτορας (Αὐγουστος) ἀναδείχτηκε ὁ θετός γιός τοῦ Ἰουλίου Καίσαρα, Ὁκταβιανός, τό 27 π.Χ. Ὁ Ὁκταβιανός ἦταν στήν πραγματικότητα μικρανιψιός τοῦ Καίσαρα, πού τόν υἱοθέτησε, ἐπειδή ὁ ἴδιος δέν εἶχε κληρονόμο. Ἡ αὐτοκρατορία ἐπρόκειτο νά διαρκέσει στίς δυτικές ἐπαρχίες μέχρι τό 476 μ.Χ. καί στίς ἀνατολικές μέχρι τό 1453 μ.Χ. Ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ρωμαίων ἐξαπλώθηκε ἐκτός Ἰταλίας κατά τή δημοκρατική περίοδο, ὅταν ὁ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανός κατάφερε νά κατακτήσει τήν Ἰσπανία ἀπό τοὺς Καρχηδόνιους καί τόν Ἀννίβα. Τά ἐπόμενα 170 χρόνια, ἡ Ρώμη κατέλαβε ὅλες τίς περιοχές τῆς Μεσογείου καί τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Τό 167 π.Χ. κατέλαβε τό βασίλειο τῆς Μακεδονίας, τό 147 π.Χ. τήν Καρχηδόνα καί τή βόρεια Ἀφρική καί τό 146 π.Χ. ὅλη τήν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Ὁ Ἰούλιος Καίσαρας ἐξασφάλισε τήν ἐπέκταση τῆς ρωμαϊκῆς ἰσχύος στη Γαλατία (σύγχρονη Γαλλία καί μέρη τῆς Γερμανίας) γύρω στό 50 π.Χ. καί ὁ Πομπήϊος δημιούργησε τήν ἐπαρχία τῆς Συρίας τό 64 π.Χ. Ἡ Αἴγυπτος προστέθηκε στή ρωμαϊκή αὐτοκρατορία το 31 π.Χ., μετά τή νίκη τοῦ Ὁκταβιανού ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίου καί τῆς αἰγύπτιας βασίλισσας Κλεοπάτρας. Ἡ αὐτοκρατορία συνέχισε νά ἐπεκτείνεται μέ τοὺς αὐτοκράτορες, φτάνοντας στή μεγαλύτερη ἔκτασή της μέ τόν αὐτοκράτορα Τραϊανό (βασιλ. 98-117 μ.Χ.).

ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ

Ἡ παρουσία τῆς Ρώμης στήν ἀνατολική Μεσόγειο ἦταν συνέπεια τῆς παρέμβασής της στίς ἐσωτερικές διαμάχες ἀνάμεσα στά ἐλληνιστικά βασίλεια τοῦ 2ου αἰώνα πχ. Ἡ πρώτη ἀνάμειξη ἦρθε ὡς ἀποτέλεσμα τῆς συμμαχίας τοῦ Φίλιππου Ε΄ τῆς Μακεδονίας μέ τόν Ἀννίβα τῆς Καρχηδόνας, κατά τόν πόλεμο μεταξύ Ρώμης καί Καρχηδόνας πού εἶναι

γνωστός ως ο Β' καρχηδονιακός πόλεμος (218-202 π.Χ.). Ο Άννίβας σχεδόν κατάφερε να κατακτήσει τη Ρώμη, αλλά οι Ρωμαίοι τελικά τον νίκησαν. Μετά την ήττα του Άννίβα, οι Ρωμαίοι έστρεψαν την προσοχή τους προς τους Μακεδόνες και τελικά κατέκτησαν το βασίλειό τους το 167 π.Χ. Η άρχική ανάμειξη της Ρώμης είχε σκοπό να τιμωρήσει τους Μακεδόνες, αλλά η επεκτατική φύση της ρωμαϊκής πολιτικής έδωσε το κίνητρο στους ρωμαίους πολιτικούς να ενδιαφερθούν για την εξάπλωση της ρωμαϊκής επιρροής στην ανατολική Μεσόγειο. Οι Ρωμαίοι κινήθηκαν έναντι των Σελευκιδών στη Συρία και νίκησαν το βασιλιά τους, Αντίοχο Γ' , το 189 π.Χ. ή 190 π.Χ. Η παρουσία της Ρώμης στην ανατολή έγινε πιο σημαντική όταν ο βασιλιάς της Περγάμου της Μ. Ασίας πέθανε το 133 π.Χ. χωρίς διάδοχο και άφησε το βασίλειό του στη Ρώμη. Ο Πομπήϊος έφερε την αυτοκρατορία των Σελευκιδών στο τέλος της, όταν νίκησε τον Τιγράνη της Αρμενίας το 64 π.Χ. Τότε δημιουργήθηκε η ρωμαϊκή έπαρχία της Συρίας

Ο ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΣΤΗΝ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Ο ρωμαϊκός έλεγχος στη Συρία και την Παλαιστίνη χρειάστηκε χρόνο για να εδραιωθεί. Στη διάρκεια του επόμενου αιώνα, έγιναν σοβαρές συγκρούσεις για τον έλεγχο της περιοχής ανάμεσα στους Ρωμαίους και τους Ναβαταίους. Οι Ναβαταίοι μέ πρωτεύουσα την Πέτρα της Αραβίας, είχαν μεγάλη επιρροή στην Παλαιστίνη και τη νότια Συρία μέχρι τα μέσα του 1ου αιώνα μ.Χ. Πριν την άφιξη του Πομπήϊου, μεταξύ των μελών της ήγετικής άριστοκρατίας των Ιουδαίων στην Ιερουσαλήμ υπήρχαν βαθιοί διχασμοί και τρεις Ιουδαίοι ηγέτες κάλεσαν τον Πομπήϊο να τους υποστηρίξει για να αναλάβουν τη νόμιμη διακυβέρνηση της Ιερουσαλήμ. Η μιά ομάδα, υπό την ηγεσία του Αριστόβουλου Β' , στράφηκε έναντι του

Πομπήϊου καί δυσχέρανε την επίθεσή του έναντίον τῶν Ναβαταίων. Ἀνταπαντώντας, ὁ Πομπήϊος ἐπιτέθηκε στήν Ἱερουσαλήμ καί κατέλαβε τό Ναό. Ὅπως ὁ Ἀντίοχος Δ΄, ὁ Πομπήϊος μπῆκε στά Ἅγια τῶν Ἀγίων, ὅπου κατά τήν Ἰουδαϊκή παράδοση μποροῦσε νά μπαίνει μόνο ὁ Ἀρχιερέας. Οἱ πράξεις τοῦ Πομπήϊου προσέβαλαν πολλούς Ἰουδαίους.

ΠΡΩΪΜΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Οἱ ρωμαῖοι ἀσχολήθηκαν μέ τούς ἰουδαίους στήν Παλαιστίνη ἐξαιτίας τῶν ἐνεργειῶν του Σελευκίδη βασιλιά Ἀντίοχου δ΄ στήν Ἱερουσαλήμ τό πρῶτο μισό τοῦ δευτέρου αἰῶνα πρό Χριστοῦ. Ἀκολούθησε ἡ ἐπανάσταση τῶν Μακκαβαίων πού ἔκαναν ἔκκληση γιά βοήθεια στούς Ρωμαίους. Ἡ προστασία πού προσέφερε ἡ Ρώμη στούς Μακκαβαίους ἀποτελοῦσε τό πρόσχημα γιά τήν ἀνάμειξή της στό ὅλοένα καί πιο προβληματικό βασίλειο τῶν Σελευκιδῶν. Το 139 π.χ οἱ Ρωμαῖοι ἀνανέωσαν τή συμφωνία τους μέ τούς Μακκαβαίους οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀναδειχθεῖ σέ ἡγέτες ἐνός ἀνεξάρτητου ἀπό τούς Σελευκίδες κράτους. Παρ' ὅλα αὐτά ἡ Ρώμη συνέχισε νά ἐπεμβαίνει ὑπέρ τοῦ μικροῦ βασιλείου προειδοποιώντας σέ ἀρκετές περιπτώσεις τόσο τούς Σελευκίδες ὅσο καί τούς Πτολεμαίους νά μήν ἐπιχειρήσουν νά προσαρτήσουν τήν Ἰουδαία. Ἡ κατάλυση τῆς δυναστείας στόν Σελευκιδῶν ἀπό τόν Πομπήϊο ἐπρόκειτο νά ἐπηρεάσει σημαντικά τήν Ἰουδαία τούς ἐπόμενους δύο αἰῶνες

Ο ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ ΚΑΙ Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΑΡΘΩΝ

Μετά τήν ἐπίθεσή του στήν Ἱερουσαλήμ, ὁ Πομπήϊος ἀποκατέστησε τόν Ἰωάννη Ὑρκανό Β΄ ὡς ἐθνάρχη (πρίγκιπα) καί περιορίσε σημαντικά τό ἔδαφος πού εἶχε στόν ἔλεγχό του. Ὁ Ἰωάννης Ὑρκανός Β΄ ὑποστήριζε τούς

Ρωμαίους και μεγάλο μέρος των εδαφών που είχε στον έλεγχο του έγιναν μέρος της έπαρχίας της Συρίας. Ο σημαντικότερος σύμβουλός του ήταν ο Αντίπατρος από την Ίδουμαία, που πρόσφατα είχε προστεθεί στο Ίουδαϊκό βασίλειο. Η σκληρότητα του Πομπήϊου είχε πείσει τον Αντίπατρο ότι οι Ρωμαίοι έπρεπε να εξευμενιστούν και να υποστηριχτούν. Για να εξασφαλίσει το μέλλον του, υποστήριξε τη ρωμαϊκή επίθεση κατά των Ναβαταίων, το 62 π.Χ. Η επίθεση ήταν μερικά μόνο επιτυχής, όμως οι Ρωμαίοι ικανοποιήθηκαν με την υποστήριξη του Αντίπατρου.

Ο έμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στον Πομπήϊο και τον Ιούλιο Καίσαρα που άρχισε το 49 ή 48 π.Χ. έληξε με την ήττα του Πομπήϊου και τη δολοφονία του στην Αίγυπτο. Ο Καίσαρ αντιμετώπισε μία σοβαρή εξέγερση στην Αλεξάνδρεια, όταν προσπάθησε να ανεβάσει στο θρόνο την Κλεοπάτρα. Ο Αντίπατρος και ο Ιωάννης Ύρκανός Β΄ υποστήριξαν στρατιωτικά τον Καίσαρα, που τελικά νίκησε. Αυτός με τη σειρά του επέκτεινε την προστασία και τα προνόμια για τους Ίουδαίους στην Ίουδαία και σε ολόκληρη την αυτοκρατορία. Επίσης υποστήριξε τον Ιωάννη Ύρκανό Β΄ και τον Αντίπατρο στην Ίουδαία. Υπό τον Καίσαρα, οι γιοί του Αντίπατρου κατέλαβαν θέσεις ισχύος. Ένας απ' αυτούς, ο Ηρώδης (γνωστός αργότερα ως Ηρώδης ο Μέγας) θά γινόταν πολύ σημαντικός στη μετέπειτα ιστορία της Ίουδαίας. Στην αναταραχή που ακολούθησε τη δολοφονία του Καίσαρα, το 44 π.Χ., η αστάθεια στην Ίουδαία αυξήθηκε και ο Αντίπατρος σκοτώθηκε.

Το 40 π.Χ., οι έξ ανατολής έχθροί της Ρώμης, οι Πάρθοι, εισέβαλαν στη Συρία και κατέκτησαν την Ίουδαία. Αντικατέστησαν τον Ιωάννη Ύρκανό Β΄ με τον παλιό του αντίπαλο, τον Αντίγονο, τον οποίο είχε διώξει ο Πομπήϊος. Οι Πάρθοι ενθάρρυναν τα αντι-ρωμαϊκά αισθήματα και ο

Ἀντίγονος βρήκε μεγάλη ὑποστήριξη στήν Ἰουδαία ἀπό ἓνα ἐθνικιστικό κίνημα. Ὁ Ἰωάννης Ὑρκανός Β' ἐξορίστηκε στή Βαβυλώνα, ἐνῶ ὁ μεγαλύτερος γιός τοῦ Ἀντίπατρου, ὁ Φασάηλος, δολοφονήθηκε καί ὁ Ἡρώδης ὑποχρεώθηκε νά διαφύγει ἀπό τήν περιοχή.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ὁ Ἡρώδης διέφυγε στήν Κλεοπάτρα, στήν Αἴγυπτο, καί ἀπό κεῖ ταξίδεψε στή Ρώμη γιά νά ζητήσει τήν ὑποστήριξη τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου. Ἡ ἄρνηση τοῦ Ἡρώδη νά ἀναλάβει θέση συμβούλου στό ἀνάκτορο τῆς Κλεοπάτρας εἶχε ἐνοχλήσει τήν Κλεοπάτρα πού ἐπιχείρησε νά τό δυσφημίσει στόν Ἀντώνιο. Μετά τή δολοφονία τοῦ Καίσαρα ὁ κύριος ὑποστηρικτής του, ὁ Ἀντώνιος, ὁ μικρανιψιός καί θετός βασιλιάς του γιός, Ὁκταβιανός, καί ἓνας ἄλλος ἰσχυρός πολιτικός, ὁ Λέπιδος, δημιούργησαν μιά τριανδρία γιά τήν διακυβέρνηση ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ Ἀντώνιος ἀνέλαβε τόν ἔλεγχο τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν, καί ἔπεισε τόν Ὁκταβιανό τό Λέπιδο καί τή Ρωμαϊκή Γερουσία νά ἀναγωνρίσουν τόν Ἡρώδη ὡς βασιλιά τῆς Ἰουδαίας καί φίλο τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ. Ὁ Ἡρώδης στράφηκε πρὸς τα ἀνατολικά μέ ἓνα στρατό ὑπὸ τήν ἡγεσία τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ἀντωνίου, Βεντίδιου. Ὁ Βεντίδιος ἔδιωξε τούς Πάρθους ἀπό τή Συρία τό 38 π.Χ. καί τήν ἐπομένη χρονιά νικήθηκε ὁ Ἀντίγονος ἀπό τό Σόσιο, ἓναν ἄλλο στρατηγό τοῦ Ἀντωνίου. Ὁ Ἡρώδης τότε ἐγκαταστάθηκε στήν Ἱερουσαλήμ ὡς προστατευόμενος βασιλιάς τῆς Ρώμης.

ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ (ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ)

Ὁ Ἀντώνιος συνέχισε νά ὑποστηρίζει τόν Ἡρώδη, παρά τή διαρκή ἐνθάρρυνση τῆς Κλεοπάτρας νά τό καταστρέψει. Στήν β' τριανδρία

(δηλαδή τόν Όκταβιανό, Μάρκο Αντώνιο καί Μάρκο Αϊμίλιο Λέπιδο)¹ τής Ρώμης αναπτύχθηκαν έντάσεις πού τελικά όδήγησαν σέ έμφύλιο πόλεμο ανάμεσα στόν Όκταβιανό καί τόν Αντώνιο. Ό Ηρώδης, άν ήθελε νά έπιβιώσει έπρεπε νά έρμηνεύσει προσεκτικά τήν κατάσταση. Μαζί μέ άλλους δοτούς βασιλιάδες τής Έγγύς Ανατολής, ό Ηρώδης τάχθηκε μέ τόν Όκταβιανό έναντίον τοϋ παλιοϋ υποστηρικτή τοϋ Αντωνίου.

Συνάντησε τόν Όκταβιανό στή Ρόδο, μετά τήν ήττα τοϋ Αντωνίου, καί εκείνος τόν άντάμειψε μέ σημαντική επέκταση τών έδαφών του. Τοϋ ανατέθηκε ή διακυβέρνηση τής παράκτιας γραμμής τής Φοινίκης καί πόλεων τής νότιας Συρίας.

ΗΡΩΔΗΣ

Παρόλο πού τοποθετήθηκε ως βασιλιάς τής Ιουδαίας από τόν Αντώνιο καί ή ισχύς του έπιβεβαιώθηκε από τόν Όκταβιανό, ό Ηρώδης έξακολουθοϋσε νά έχει προβλήματα διατήρησης τής ισχύος του. Στο κάτω-κάτω προερχόταν από τήν Ιδουμαία, μιά περιοχή πού μόλις πρόσφατα είχε προστεθεϊ στό Ιουδαϊκό βασίλειο, καί ή οικογένειά του ήταν άραβικής καταγωγής. Αυτό δέν ήταν άρεστό στήν άριστοκρατία τής Ιερουσαλήμ, γιατί ό Ηρώδης δέν ανήκε σ' αυτήν καί ήταν έντελώς άκατάλληλος γιά τή θέση τοϋ Αρχιερέα. Η έλλειψη προσόντων τοϋ Ηρώδη γί αυτό τό άξίωμα,σήμαινε ότι ή βασιλεία καί θρησκευτική ήγεσία έπρεπε τώρα νά χωριστοϋν. Οι πιθανές πολιτικές έπιπλοκές τής άδυναμίας του Ηρώδη νά διατηρήσει τή θέση τοϋ Αρχιερέα ήταν σοβαρές, γιατί έδειχναν πολύ

¹ Η Δεύτερη Τριανδρία, λατιν.: Triumviratus (43-32 π.Χ.) ήταν μία πολιτική συμμαχία, πού δημιουργήθηκε μετά τή δολοφονία τοϋ Ρωμαίου δικτάτορα Ιούλιου Καίσαρα, πού περιελάμβανε τόν υιοθετημένο γιό τοϋ δικτάτορα Όκταβιανό (μελλοντικό αϋτοκράτορα Αϋγουστο) καί τούς δύο πιό σημαντικούς υποστηρικτές τοϋ δικτάτορα, τόν Μάρκο Αντώνιο καί τόν Μάρκο Αϊμίλιο Λέπιδο.

καθαρά ότι τά ιουδαϊκά του διαπιστευτήρια δέν ήταν τόσο ισχυρά όσο τών αντιπάλων του.

Ο Ήρώδης έπρεπε νά αντιμετωπίσει ισχυρές αντι-έλληνικές καί αντι-ρωμαϊκές ομάδες, ιδιαίτερα στήν Ίερουσαλήμ, τήν ίδια περίοδο πού έπρεπε νά δείχνει υποστηρικτής τοῦ Αὐγούστου καί τοῦ έκρωμαϊσμοῦ τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Τό παράδειγμα τῆς έχθρικῆς αντίδρασης στόν έξελληνισμό από τούς Μακκαβαίους κατά τή βασιλεία τοῦ Ἀντίοχου Δ΄ τοῦ Ἐπιφανοῦς ήταν πρόσφατο στή σκέψη τοῦ Ήρώδη, καί τό κόμμα τών Μακκαβαίων ήταν ακόμα ισχυρό κατά τη βασιλεία του. Μπροστά σέ ὅλα αὐτά τά προβλήματα, ὁ Ήρώδης έπρεπε νά κάνει πολύ προσεκτικούς χειρισμούς. Αὐτό εἶχε σάν αποτέλεσμα μερικές σημαντικές ἀλλαγές στό βασίλειο τῆς Ἰουδαίας, κατά τή βασιλεία τοῦ Ήρώδη καί τών γιῶν του.

Η ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΤΟΥ ΗΡΩΔΗ

Ὡς αποτέλεσμα τῆς ἐπιθυμίας καί τῆς ἀνάγκης τοῦ Ήρώδη νά εἶναι ἀρεστός στούς Ρωμαίους καί στό ρωμαϊκό πολιτισμό, θεσμοθετήθηκαν τά ᾿Ακτια στήν Ίερουσαλήμ τό 30 π.Χ. πρὸς τιμή τῆς νίκης τοῦ Ὁκταβιανοῦ κατά τοῦ Ἀντωνίου στό ᾿Ακτιο, τήν προηγούμενη χρονιά. Γιά νά φιλοξενήσει τούς ἀγῶνες, ὅμως, ὁ Ήρώδης έπρεπε νά δημιουργήσει ἓνα θέατρο καί ἓνα ἀμφιθέατρο στήν Ίερουσαλήμ. Στούς ἀγῶνες περιλαμβάνονταν γυμναστική καί πάλη. Αὐτό σήμαινε ὅτι οἱ ἀγῶνες θά γίνονταν μέ τόν έλληνορωμαϊκό τρόπο, ήταν ὅμως πρόκληση γιά τά ισχυρά ἀνθελληνικά κόμματα στήν Ἰουδαία.

Ἡ κατασκευή τοῦ θεάτρου καί τοῦ ἀμφιθεάτρου στήν Ίερουσαλήμ στόχευαν ἐπίσης νά κάνουν τήν πρωτεύουσα τοῦ Ήρώδη ἀνταγωνιστική μέ τίς ἄλλες ἐξέχουσες έλληνορωμαϊκές πόλεις τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. ᾿Ενα

ιδιαίτερο πρόβλημα ήταν ότι οι Ίουδαίοι που έρμήνευαν με πιο όρθόδοξο τρόπο τις Γραφές ανησυχούσαν μήπως στο άμφιθέατρο υπήρχαν εικόνες ζώων ή μονομάχων, που σύμφωνα με την έρμηνεία τους απαγορεύονταν από τις Δέκα Έντολές. Η απάντηση του Ήρώδη ήταν να μετατρέψει την πρωτεύουσα της Σαμάρειας σε μία καινούργια πόλη, που ονομάστηκε Σεβάστεια. Η ελληνική λέξη σεβαστός είναι αντίστοιχη με τη λατινική λέξη Αύγουστος. Ο Ήρώδης διαλαλούσε έτσι την εύγνωμοσύνη του στον Αύγουστο για την υποστήριξη που του παρείχε.

Η καινούργια πόλη της Σεβάστειας κατοικήθηκε από Σαμαρείτες και Έλληνες (δηλαδή μή-Ίουδαίους) έτσι ώστε ο Ήρώδης να μπορεί να αναλάβει ένα σημαντικό οικοδομικό πρόγραμμα που να μὴν τούς προσβάλλει. Τό πρόγραμμα περιελάμβανε ένα ναό για τή Ρώμη και τόν Αύγουστο. Για να έξευμενίσει τήν Ίουδαϊκή άριστοκρατία της Ίερουσαλήμ, ο Ήρώδης ανέλαβε τήν επέκταση και ανακατασκευή του Ναού της Ίερουσαλήμ, τό 22 π.Χ.

Τό Τείχος τών Δακρύων στήν Ίερουσαλήμ, όπως τό καλούν σήμερα, είναι τά έρείπια ενός περίκλειστου τείχους δυτικά του ανακατασκευασμένου Ναού του Ήρώδη, που καταστράφηκε από τόν Τίτο τό 70 μ.Χ.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΔΕΙΟΥ ΤΟΥ ΗΡΩΔΗ

Τα οικοδομικά έργα του Ήρώδη έδειχναν τή φύση της στρατηγικής του για τή διαφύλαξη του βασιλείου του.

Η Σεβάστεια κατασκευάστηκε με ισχυρά τείχη, ενώ πολλά όχυρά χτίστηκαν σε στρατηγικά σημεία σε όλο τό βασίλειο. Ανάμεσά τους ήταν ή

όχύρωση αρχαίων πόλεων, όπως ή Ίεριχώ, καί ή κατασκευή καινούργιων πόλεων, όπως τό Ήρώδειο, καί το θαυμάσιο ανακτορικό σύμπλεγμα τής Μασάντα, μιᾶς τοποθεσίας μέ ιδιαίτερη σπουδαιότητα ἕνα αἰώνα ἀργότερα, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπαναστάτησαν ἀνοιχτά ἐναντίον τῶν Ρωμαίων.

Ἐπιπλέον, ὁ Ήρώδης ἔχτισε μιᾶ ἄλλη πόλη πού πρὸς τιμή τοῦ Αὐγούστου ὀνομάστηκε παραθαλάσσια Καισάρεια (Caesaria Maritima). Ὡς θετός γιὸς τοῦ Ἰουλίου, ὁ Αὐγουστος εἶχε πάρει καί τό ὄνομα Καίσαρας. Τό χτίσιμο τής Καισάρειας ἄρχισε τήν ἴδια χρονιά μέ τό πρόγραμμα ἀνακατασκευῆς τοῦ Ναοῦ στήν Ἱερουσαλὴμ, τό 22 π.Χ. Ἡ πόλη εἶχε σχεδιαστεῖ ὡς κεντρικό λιμάνι τοῦ βασιλείου τοῦ Ήρώδη καί γιά διασφάλιση τῶν ἐδαφικῶν κτίσεων στήν παράκτια Συρία.

Τό οἰκοδομικό πρόγραμμα τοῦ Ήρώδη ἐνίσχυσε σημαντικά τό βασίλειο καί ἐπέτρεψε στόν Ήρώδη νά διεκδικεῖ ἀποτελεσματικά τήν εὐνοια καί τήν ἀναγνώριση ἀπό τόν Αὐγουστο. Πράγματι, ὁ Αὐγουστος ἐξακολούθησε νά δείχνει μεγάλη ἐμπιστοσύνη στόν Ήρώδη καί ἐπέκτεινε ἀκόμα περισσότερο τά ἐδάφη του. Τό 23 π.Χ., ὁ Ήρώδης ἀνέλαβε τόν ἔλεγχο σημαντικοῦ μέρους τής νότιας Συρίας καί τό 21 π.Χ. τά ἐδάφη του ἐπεκτάθηκαν ἀκόμα περσσότερο πρὸς τό βορρά

Η ΙΣΧΥΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΗΡΩΔΗ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ

Ἡ φοροεισπρακτική ἀποτελεσματικότητα τοῦ Ήρώδη μαζί μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου χάρη στό καινούργιο λιμάνι τής Καισάρειας ὀδήγησαν στήν αὐξηση τής οἰκονομικῆς δύναμης τοῦ βασιλείου. Αὐτό

ἐπέτρεψε στόν Ἡρώδη, πέρα ἀπό τά οἰκοδομικά προγράμματα στήν Ἰουδαία, νά ἀσκήσει κάποια ἐπιρροή καί ἔξω ἀπό τό βασίλειό του. Ἐγινε ἓνα εἶδος χρηματοδότη τῆς περιοχῆς καί ἔδωσε δάνεια ἀκόμα καί στό Ναβαταῖο βασιλιά. Ἕνα ἰδιαίτερα εὐνοϊκό ἀποτέλεσμα τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τοῦ Ἡρώδη ἦταν ἡ συμφωνία μέ τόν Αὐγούστο τό 12 π.Χ., κατά τήν ὁποία πλήρωσε ἓνα μεγάλο χρηματικό ποσό μέ ἀντάλλαγμα τήν ἐκμετάλλευση τῆς μισῆς παραγωγῆς τῶν ὀρυχείων χαλκοῦ στήν Κύπρο. Τό ὄνομα τοῦ νησιοῦ προέρχεται ἀπό τήν ἐλληνική λέξη Κύπρος πού σημαίνει χαλκός. Ἡ Κύπρος ἦταν ὁ μεγαλύτερος προμηθευτής χαλκοῦ τῶν μεσογειακῶν χωρῶν καί ἐμπορευόταν τό χαλκό της ἀκόμη καί σέ μακρινές περιοχές.

Ἀργότερα, ὁ Ἡρώδης συνδέθηκε ἀκόμη περισσότερο μέ τόν Αὐγούστο, ὅταν κέρδισε τήν ὑποστήριξη καί τήν κηδεμονία τοῦ Μάρκου Ἀγρίππα. Ὁ Ἀγρίππας ἦταν ὁ πιό ἔμπιστος καί ἐπιτυχημένος στρατηγός τοῦ Αὐγούστου καί παντρεύτηκε τήν κόρη τοῦ αὐτοκράτορα, Ἰουλία. Στήν ἐπίσημη ἐπίσκεψή του στήν Ἀνατολή τό 15 π.Χ., ἐπισκέφθηκε τό βασίλειο τοῦ Ἡρώδη καί ἔκανε θυσία ἔξω ἀπό τό Ναό τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁ Ἡρώδης ἀνταποκρίθηκε δίνοντας τό ὄνομα τοῦ Ἀγρίππα σέ μιά ἀπό τίς πύλες τῆς πόλης. Ὅταν ὁ Ἀγρίππας συνέχισε πρός τά βόρεια γιά νά ἀντιμετωπίσει ἓνα σφετεριστή τῆς ἐξουσίας στήν Κριμαία, ὁ Ἡρώδης τόν συνόδεψε καί τοῦ παραχώρησε στόλο πού εἶχε ναυπηγηθεῖ στήν Καισάρεια.

Κατά τήν ἐπιστροφή τους στήν περιοχή τῆς Μ. Ἀσίας, Ἰουδαῖοι πού ζοῦσαν σέ πόλεις τῆς ἐπαρχίας παρουσίασαν τά παράπονά τους στόν Ἀγρίππα, διαμαρτυρόμενοι ὅτι δέν εἶχαν δίκαιη μεταχείριση. Ὁ Ἡρώδης παρενέβη ὑποστηρίζοντας τους. Οἱ ἐγγυήσεις γιά ἐλευθερία τῆς θρησκείας τους, πού εἶχαν δοθεῖ στούς Ἰουδαίους ἀπό τόν Ἰούλιο Καίσαρα,

έπαναλήφθηκαν καί από τόν Ἀγρίππα γιά λογαριασμό τοῦ Αὐγούστου, χάρη στήν παρέμβαση τοῦ Ἡρώδη. Ὁ Ἡρώδης ἦταν ἐπίσης δημοφιλής στίς ἐλληνικές πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας καί τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς, πού τόν ἀναγόρευσαν πρόεδρο τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τό 12 π.Χ.

ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΗΡΩΔΗ

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ Ἡρώδη ὀφειλόταν σέ ἓνα βαθμό στήν ὑποστήριξη πού εἶχε ἀπό τόν Ἀντώνιο, τόν Αὐγούστο καί τόν Ἀγρίππα, ἀλλά ἦταν ἐπίσης συνέπεια τῆς δικῆς του ἐνεργητικότητας καί ικανότητας νά ἀντιμετωπίζει μέ ἐπιτυχία τίς ἀντίπαλες ὁμάδες στό μεγάλο βασίλειό του. Οἱ φιλονικίες ἀνάμεσα στίς ὁμάδες πού ἐπικρατοῦσαν στή σκηνή της Ἱερουσαλήμ, ὅταν ὁ Ἡρώδης ὀρίστηκε βασιλιάς ἀπό τόν Ἀντώνιο, ἀμθλύνθηκαν μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου καί γιά μεγάλο διάστημα ἐπικράτησε ἡρεμία. Ὡστόσο, ὁ Ἡρώδης εἶχε νά ἀντιμετωπίσει ὅλο καί ὀξύτερα οἰκογενειακά προβλήματα. Ἐνα μέρος τους προερχόταν ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ πρώτη του σύζυγος, ἡ Μαριάμ σχετιζόταν μέ τήν οἰκογένεια τοῦ τελευταίου Ἀσμοναίου βασιλιά, Ἰωάννη Ὑρκανοῦ Β΄. Ὁ Ἡρώδης συνέχιζε νά ἀντιμετωπίζει ἀντιπολίτευση ἀπό τούς Ἀσμοναίους ὅταν ὀρίστηκε βασιλιάς. Ἡ Μαριάμμη εἶχε δολοφονηθεῖ κατ' ἐντολή του πολύ καιρό πρίν, ἀλλά οἱ γιοί του ἀπ' αὐτήν κίνησαν τίς ὑποψίες του, ὅπως καί ὁ γιός μιᾶς ἀκόμα ἀπό τίς δέκα γυναῖκες του.

Καί οἱ τρεῖς δολοφονήθηκαν μαζί μέ ἄλλους συγγενεῖς τους καί ὁ Αὐγούστος ἄρχισε νά ἀνησυχεῖ γιά τό σχέδιο διαδοχῆς τοῦ Ἡρώδη. Τό 9 π.Χ. ὁ Ἡρώδης ἔκανε ἓνα ἐξαιρετικά σήμαντικό λάθος, ὅταν εἰσέβαλε στό βασίλειο τῶν Ναβαταίων γιά νά διεκδικήσῃ ἓνα δάνειο πού εἶχε δώσει στό ναβαταῖο βασιλιά Ὡς βασιλιάς διορισμένος ἀπό τούς Ρωμαίους, ὁ

Ἡρώδης μπορούσε νά κάνει κάτι τέτοιο μόνο μέ τήν ἄδεια τοῦ Αὐγούστου ἢ τοῦ κυβερνήτη τῆς Συρίας. Συνέπεια αὐτῆς του τῆς ἐνέργειας ἦταν νά ἐξασθενίσει ἡ θέση του, καί ἡ συνεχιζόμενη οἰκογενειακή του κρίση ἔδωσε στούς ἀντιπάλους του στήν Ἱερουσαλήμ τήν εὐκαιρία νά τόν ἀποσταθεροποιήσουν.

Ἡ ἱντριγκα καί ἡ καχυποψία συνέχισαν νά βασανίζουν τήν οἰκογένεια του Ἡρώδη, ἀλλά πρίν τό θάνατό του, τό 4 π.Χ., κατάφερε νά καταστρώσει ἓνα σχέδιο διαδοχῆς πού πιθανότατα εἶχε ἐγκρίνει ὁ Αὐγουστος. Ὁ δεκαοχτάχρονος γιός του, Ἀρχέλαος, θά τόν διαδεχόταν ὡς βασιλιάς τῆς Ἰουδαίας, ἐνῶ θά ὑπῆρχαν καί δύο ξεχωριστά πριγκιπάτα. Αὐτή ἡ διευθέτηση ἔγινε γνωστή ὡς τετραρχία. Τά ἐδάφη τῆς Γαλιλαίας καί τῆς Πέτρας θά διοικοῦνταν ἀπό τόν ἀδερφό τοῦ Ἀρχέλαου, Ἡρώδη Ἀντύπα, ἐνῶ ἡ Γαυλανίτιδα, ἡ Τραχωνίτιδα, ἡ Βηθανία καί ἡ Αὐρανίτιδα θά διοικοῦνταν ἀπό τόν ἑτεροθαλή ἀδερφό τους, Ἡρώδη Φίλιππο. Καί οἱ τρεῖς ἡγέτες προσπάθησαν νά ὑπονομεύσουν ὁ ἓνας τόν ἄλλο προσφεύγοντας ξεχωριστά στόν Αὐγουστο, καί μετὰ ἀπό δέκα χρόνια διακυβέρνησης τοῦ Ἀρχέλαου στήν Ἰουδαία, ἡ κατάσταση ἔγινε τόσο ἄσχημη ὥστε ὁ Αὐγουστος δέχτηκε προσφυγές ἀπό ἀντιπροσώπους διάφορων κομμάτων τῆς Ἰουδαίας. Τό 6 μ.Χ., ὁ Αὐγουστος ἐδίωξε τόν Ἀρχέλαο καί διέταξε τήν προσάρτηση τῆς Ἰουδαίας, πού ἔγινε ρωμαϊκή ἐπαρχία τήν ὁποία διοικοῦσε ἓνας ἐπίτροπος σέ στενή συνεργασία μέ τούς λεγάτους (κυβερνήτες) τῆς Συρίας.

Η ΠΡΩΤΗ ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Μετά τήν προσάρτηση τῆς Ἰουδαίας καί τή διαμόρφωση της σέ ρωμαϊκή ἐπαρχία τό 6 μ.Χ., οἱ ρωμαῖοι ἐπίτροποι ἀντιμετώπισαν σημαντικές δυσκολίες κατά τή διακυβέρνησή της.

Ὁ Πόντιος Πιλάτος κυβέρνησε τήν ἐπαρχία ἀπό τό 26-37 μ.Χ. Ὁ χωρισμός καί ἡ φατριοποίηση τῆς θρησκευτικῆς καί τῆς πολιτικῆς τῶν Ἰουδαίων ἐκείνη τήν ἐποχή, γίνεται φανερό μέ τό παράδειγμα τοῦ Ἰησοῦ. Τελικά, στη διάρκεια τῆς βασιλείας τοῦ Κλαύδιου (41-54 μ.Χ.), δημιουργήθηκε καί πάλι ἓνα δοτό βασίλειο ὑπό τόν Ἡρώδη Ἀγρίππα Α΄. Ἄν καί ἦταν στήν πραγματικότητα περισσότερο ἐκτεταμένο ἀπ' αὐτό τοῦ παπποῦ του, Ἡρώδη τοῦ Μεγάλου, δέν ἐπρόκειτο νά διαρκέσει. Ἡ Ἰουδαία τέθηκε ξανά στήν ἐξουσία ἐπιτρόπου μετά τό θάνατο τοῦ Ἡρώδη Ἀγρίππα τό 44 μ.Χ.

Αὕτῃ ἡ ἀστάθεια ἡγεσίας καί ἡ ἔλλειψη συναφοῦς πολιτικῆς ὀργάνωσης συνέβαλε στήν αὔξηση τῆς ἔντασης τοῦ κομματισμοῦ στήν Ἰουδαία καί ἰδιαίτερα στήν Ἱερουσαλήμ. Τά πολλά προβλήματα ὀδήγησαν στήν ἐμφάνιση πιό ἀκραίων μορφῶν ἀντίστασης κατά τῆς Ρώμης. Οἱ ρωμαῖοι αὐτοκράτορες ἀπαιτοῦσαν τή λατρεία τῆς Ρώμης καί τοῦ Αὐγούστου σέ ὅλη τήν αὐτοκρατορία, ἀλλά αὐτό ἦταν ἰδιαίτερα δυσάρεστο στόν Ἰουδαϊκό πληθυσμό. Ὑπό τήν ἡγεσία τοῦ Πόντιου Πιλάτου καί ἄλλων πρῶϊμων ἐπιτρόπων, οἱ Ἰουδαῖοι πού ἀρνοῦνταν νά συμμετέχουν σέ εἰδωλολατρικές θυσίες δέν ἀντιμετωπίζονταν πάντα μέ σκληρότητα καί ἡ πολιτική δέν ἐφαρμοζόταν σθεναρά, ἀλλά ἀργότερα οἱ ἐπίτροποι ἦταν πιό ἀπαιτητικοί. Αὐτό ὀδήγησε σέ κλιμάκωση τῆς ἀντίστασης καί τῆς βίας.

Προβλήματα μέ τήν πείνα, τήν ὑπερβολική φορολόγηση, καθώς καί τό γεγονός ὅτι οἱ 18.000 ἐργάτες στό Ναό τοῦ Ἡρώδη ἔμειναν ἀνεργοί ὅταν τό πρόγραμμα ὀλοκληρώθηκε γύρω στό 60 μ.Χ., σήμαιναν ὅτι ἡ Ἰουδαία

άντιμετώπιζε ιδιαίτερα δύσκολες εποχές. Ίουδαϊκές ομάδες που είχαν άντισταθεί στον έξελληνισμό και τον έκρωμαϊσμό, τώρα γίνονταν πιο δημοφιλείς, καθώς οι όρθόδοξες θεολογικές τους θέσεις παρείχαν απαντήσεις στο γιατί η κατάσταση ήταν τόσο άσταθής και δύσκολη. Παράλληλα αύξάνονταν οι προφητείες για ένα Μεσσία που θα έμφανιζόταν σύντομα στην Ίουδαία. Τό 66 μ.Χ., ξέσπασαν ταραχές στην Καισάρεια ανάμεσα στον έλληνικό και τον Ίουδαϊκό πληθυσμό. Αυτό οδήγησε σε μία εξέγερση σε πλήρη κλίμακα στην Ίερουσαλήμ. Η εξέγερση συνόψιζε τη γενικευμένη άρνηση να θυσιάζει ο λαός στη Ρώμη και τον Αύγουστο, και την προσβολή που αντιπροσώπευε αυτό για τους Ρωμαίους, μαζί με όλη την αστάθεια που είχε προκύψει νωρίτερα. Όλα αυτά οδήγησαν σε πόλεμο με τη Ρώμη, που θα άλλαζε για πάντα το πρόσωπο της έπαρχίας της Ίουδαίας.

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΒΕΣΠΑΣΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΙΟΥ ΤΟΥ ΤΙΤΟΥ

Τό 67 μ.Χ., ο Βεσπασιανός διατάχτηκε από τον αυτοκράτορα Νέρωνα να ξεκινήσει τον Ίουδαϊκό πόλεμο. Ο ίδιος ο Βεσπασιανός έγινε αργότερα αυτοκράτορας, στά τέλη του 69 μ.Χ. Ο Ίουδαϊός ιστορικός Ίώσηπος, του οποίου τά κείμενα παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τον πρώτο πόλεμο των Ρωμαίων με τους Ίουδαίους ήταν ένας από τους Ίουδαίους στρατηγούς που άντιμετώπισαν την επίθεση του Βασπιανοῦ. Ο Ίώσηπος κατάφερε να άπωθήσει μία επίθεση του Βεσπασιανοῦ στην Ίοταπάτα και ο ίδιος ο Βεσπασιανός τραυματίστηκε. Τελικά, ο Βεσπασιανός επικράτησε και ο Ίώσηπος παραδόθηκε, αλλά στή συνέχεια κέρδισε τη συμπάθεια του Βεσπασιανοῦ διαβάζοντάς του μία προφητεία για την άνοδό του στή θέση του αυτοκράτορα.

Μετά τό θάνατο τοῦ Νέρωνα τό 68 μ.Χ., καί ἐνῶ ὁ Βεσπασιανός ἦταν ἀπασχολημένος μέ τοῦ ἐμφύλιους πολέμους πού ἀναστάτωναν τή ρωμαϊκή αὐτοκρατορία, ἀνακηρύχτηκαν τρεῖς αὐτοκράτορες στή Ρώμη. Κυβέρνησαν μόνο γιά λίγους μῆνες ὁ καθένας, μέχρι τό τέλος τοῦ 69 μ.Χ., ὅποτε ἐπέστρεψε ὁ Βεσπασιανός καί ἀνακηρύχτηκε αὐτοκράτορας. Ὁ Βεσπασιανός εἶχε ἀναθέσει στό γιό του, Τίτο, τόν πόλεμο μέ τοὺς Ἰουδαίους, πρὶν ἐπιστρέψει στή δύση γιά νά πάρει μέρος στίς πολύπλοκες διαδικασίες γιά τή διαδοχή. Ἡ σοβαρότητα τοῦ Ἰουδο-ρωμαϊκοῦ πολέμου ἀντανακλᾶται στόν ἀριθμό τῶν λεγεῶνων πού τέθηκαν ὑπό τίς διαταγές τοῦ Τίτου. Ὁ Βεσπασιανός εἶχε ἀφήσει τρεῖς λεγεῶνες καί ὁ Τίτος πρόσθεσε μιά ἀκόμα, ἀπό τή Συρία καί τήν Αἴγυπτο, ἐνῶ ἐπιστράτευσε καί στρατεύματα ἀπό γειτονικά βασίλεια. Ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν στρατιωτῶν ἔφτανε στοὺς 40.000 ἄνδρες. Τό 70 μ.Χ. ἡ δύναμη αὐτή πολιορκήσε τήν Ἱερουσαλήμ. Ἡ πολιορκία συνεχίστηκε ἀπό το Φεβρουάριο μέχρι τόν Αὐγούστο τοῦ 70 μ.Χ. Ὄταν ἔπεσε ἡ Ἱερουσαλήμ, ὁ Ναός καί μεγάλο μέρος τῆς πόλης ἰσοπεδώθηκαν. Πολλοί ἀπό τοὺς κατοίκους στάλθηκαν στή Ρώμη γιά νά φονευτοῦν στίς ἀρένες ὡς μέρος τῶν Θριάμβων πού συνδέονταν μέ τή ρωμαϊκή νίκη. Ἱερὰ σύμβολα τοῦ Ναοῦ πάρθηκαν ἐπίσης στή Ρώμη. Ἀνάμεσά τους, ἡ μεγάλη μενορά καί ἱερὰ βιβλία. Ὑπολογίζεται ὅτι συνολικά πέθαναν στήν πολιορκία 220.000 κάτοικοι. Ἡ ἰουδαϊκή ἐξέγερση δέν εἶχε τελειώσει, ὅμως, γιατί τήσυνέχισαν ἄλλες περιοχές στήν Ἰουδαία. Ἡ πιό περίφημη ἦταν ἡ Μασάντα πού δέν ἔπεσε μέχρι τά τέλη το 73 μ.Χ. Ἡ Μασάντα, σύμπλεγμα ἀνακτόρων τοῦ Ἡρώδη τοῦ Μεγάλου, ἔγινε σύμβολο τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀντίστασης καθώς 1.000 περίπου Ἰουδαῖοι ἀντιστάθηκαν στήν πολιορκία μιᾶς ρωμαϊκῆς λεγεῶνας ὑπό τήν ἡγεσία τοῦ Φλάβιου Σίλβα. Ὅλοι οἱ

πολιορκημένοι έκτός από τρεις αυτοκτόνησαν πρίν καταλάβουν οι Ρωμαίοι τό ανάκτορο, μετά τήν κατασκευή μιᾶς τεράστιας γέφυρας.

Η ΔΕΥΤΡΗ ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Τά καταστροφικά γεγονότα στήν Ἱερουσαλήμ τό70 μ.Χ. εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα τήν ἐγκατάσταση πολλῶν Ἰουδαίων σέ ἄλλα μέρη τῆς Μεσογείου. Μερικές ἀπ' αὐτές τίς κοινότητες διατηρήθηκαν γιά πολύ καιρό. Εἶχαν ἰδρυθεῖ νωρίτερα, ἀπό ἐκείνους πού εἶχαν φύγει ἀπό τήν Ἰουδαία σέ προηγούμενες περιόδους ταραχῶν, ὅπως αὐτές κατά τή βασιλεία τοῦ Ἀντίοχου Δ΄ . Οἱ κοινότητες τῆς Διασπορᾶς βρίσκονταν σέ πόλεις ὅπως ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Ἀλεξάνδρεια καί ἡ Ρώμη, ἀλλά ὑπῆρχαν κοινότητες Ἰουδαίων σέ ὁλόκληρη τή Μεσόγειο ἐκείνη τήν ἐποχή. Μετά τήν ἐπίθεση τοῦ Τίτου καί τοῦ Βεσπασιανοῦ στήν Ἰουδαία, δέν ὑπῆρξε ἐνεργή καταπίεση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἀπό τούς Ρωμαίους. Ὡστόσο, ἡ σοβαρότητα τῆς ἐξέγερσης τοῦ 66 μ.Χ. σήμαινε ὅτι οἱ Ρωμαῖοι θά παρακολουθοῦσαν ἀπό στενά τήν κατάσταση στήν Ἰουδαία. Ἀκολουθήσαν καί ἄλλες ἐξεγέρσεις καί ρωμαϊκές ἀπαντήσεις ὅ αὐτές, ἀλλά δέν ἦταν τόσο σοβαρές καί διαδεδομένες ὅπως τά γεγονότα τοῦ 66-70 μ.Χ.

Τό 115-117 μ.Χ., ὑπῆρξε ἔνταση στίς ἰουδαϊκές κοινότητες στήν Ἀλεξάνδρεια, τήν Κυρήνη τῆς Βόρειας Ἀφρικῆς καί τήν Κύπρο, ἀλλά ἡ σημαντικότερη ἐξέγερση πού χρειάστηκε νά ἀντιμετωπίσουν οἱ Ρωμαῖοι ἦταν αὕτη μέ ἡγέτη τό Σίμωνα Μπάρ Κοσίμπα ἢ Κοχμπά στήν Ἱερουσαλήμ κατά τή βασιλεία τοῦ Ἀδριανοῦ (117-138 μ.Χ.). Κατά τήν περιοδεία του στίς ἀνατολικές ἐπαρχίες, ὁ Ἀδριανός ἐπισκέφτηκε τήν Ἱερουσαλήμ τό 130 μ.Χ. καί ἄρχισε τήν ἀνοικοδόμηση τῆς πόλης γιά νά ἀντικαταστήσει ἐκείνη πού

είχε καταστραφεί το 70 μ.Χ. Ἡ πόλη θά ἦταν ρωμαϊκή ἀποικία καί θά περιελάμβανε ἕνα ρωμαϊκό ναό τοῦ Δία. Ὀνομάστηκε Αἴλια Καπιτολίνα παίρνοντας τό ὄνομα τοῦ ἱδρυτῆ της -το ὄνομα Αἴλιος προερχόταν ἀπό το οἰκογένειακό ὄνομα τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἡ ἀνταπόκριση τῶν Ἰουδαίων ἦταν διχασμένη. Μερικοί θύμωναν μέ τήν ιδέα ὅτι ἕνας ξένος, εἰδωλολατρικός θεός θά ἦταν ἡ κεντρική ἐστία τῆς θρησκείας τῆς πόλης. Ἄλλοι, ὅμως, υἱοθετοῦσαν μιά πιό μετριοπαθή θέση. Τό 132 μ.Χ., ἡ ἀπαγόρευση τῆς περιτομῆς σχετίστηκε μέ διάταγμα τοῦ Ἀδριανοῦ ἐναντίον τοῦ εὐνουχισμοῦ καί ἡ ἀντίδραση τῶν Ἰουδαίων ἐγίνε πιό στρατευμένη καί ἐπεκτάθηκε. Ἕνας νέος Ἰουδαῖος ἐθνικός ἡγέτης, ὁ Σίμων Μπάρ Κοσίμπα, κέρδισε μεγάλη ὑποστήριξη. Πολλοί τόν θεωροῦσαν Μεσσία, καί ἐκεῖνος ἡγήθηκε μιᾶς ἐπανάστασης πού διήρκεσε τρία χρόνια. Ἡ ἐξέγερση ἄρχισε στίς ἀγροτικές περιοχές νότια τῆς Ἱερουσαλήμ, καί μεγάλο μέρος τῆς ἐπαρχίας τέθηκε ὑπό τόν ἔλεγχο τοῦ Σίμωνα Μπάρ Κοσίμπα. Οἱ ἐπαναστάτες δέν κατάφεραν νά καταλάβουν τήν πόλη τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀλλά ὁ ἔλεγχός τους στίς ἀγροτικές περιοχές ἀπό τίς ὁποῖες ἦταν ἐξαρτημένη ἡ πόλη, προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στούς Ρωμαίους.

Ο ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΥΝΤΡΙΒΕΙ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ὁ αὐτοκράτορας Ἀδριανός ἔστειλε μερικούς ἀπό τούς καλύτερους στρατηγούς του νά ἀντιμετωπίσουν τήν κρίση. Ἀνάμεσά τους ἦταν οἱ κυβερνητές τῆς Συρίας, τῆς Ἀραβίας καί τῆς Βρετανίας. Οἱ ἐπαναστάτες, ὑπό τήν ἡγεσία του Σίμωνα Μπάρ Κοσίμπα, εἶχαν διδαχτεῖ ἀπό τόν πόλεμο του 66-70 μ.Χ. καί δέν προσπάθησαν νά συμπλακοῦν με τίς ρωμαϊκές δυνάμεις σέ ἀνοιχτή μάχη. Ἀντίθετα, ἄρχισαν ἀνταρτοπόλεμο, πού ἦταν πολύ ἀποτελεσματικός. Ἐσκαψαν ἐκτεταμένες σήραγγες, ἀρκετά μεγάλες

ὥστε νά ζοῦν μέσα κι ἀπό κεῖ νά κάνουν αἰφνιδιαστικές ἐπιθέσεις. Αὐτό ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ἀπό τίς ἀρχαιολογικές ἀνακαλύψεις. Στίς ἀρχές τοῦ 134 μ.Χ., ἡ ἐπαρχία τῆς Ἰουδαίας τέθηκε ὑπό τή διακυβέρνηση τοῦ Σέξτου Ἰουλίου Σεβήρου, διοικητή τριῶν λεγεῶνων, 17 βοηθητικῶν μονάδων καί ἀποσπασμάτων ἀπό ἄλλες λεγεῶνες. Ὁ ρωμαϊκός στρατός ἔφτανε τούς 25.000-30.000 ἄνδρες. Μιά ἀπό τίς λεγεῶνες, ἡ 22η, φαίνεται ὅτι σαρώθηκε στή διάρκεια τοῦ ἀγῶνα, γιατί κανένα ἵχνος της δέν ἀπομένει σέ στοιχεῖα ἐγγράφων μετὰ τόν πόλεμο. Τελικά, πῆγε στήν Ἰουδαία ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας κι ἀνέλαβε τή διοίκηση τοῦ στρατοῦ.

Οἱ ρωμαϊκές στρατιές δέν ἦταν συνηθισμένες στόν πόλεμο μέ μικρές ὁμάδες ἀνταρτῶν πού πολεμοῦσαν μέ θρησκευτικά κίνητρα, σάν αὐτές τοῦ Σίμωνα Μπάρ Κοσίμπα. Ἐπίσης, ὑπέφεραν σοθάρᾳ ἀπό τήν πείνα καί τίς ἀρρώστιες. Ἡ πείνα ἦταν ἓνα ἰδιαίτερο πρόβλημα ἀφοῦ οἱ Ἰουδαῖοι κατεῖχαν μεγάλο μέρος τῆς ἐπαρχίας. Οἱ Ρωμαῖοι ἄρχισαν νά καταφεύγουν σέ βάρβαρες τιμωρίες καί βασανισμούς σέ μία προσπάθεια νά καταπνίξουν τήν ἐξέγερση. Τελικά, οἱ ρωμαϊκές δυνάμεις ἀνέλαβαν. Ἄρχισαν νά ἀντεπιτίθενται συστηματικά καί νά καταδιώκουν τίς ἀντάρτικες ὁμάδες τοῦ Σίμωνα Μπάρ Κοσίμπα. Μέχρι τό τέλος τοῦ 135 μ.Χ., ὅλοι οἱ ἀντάρτες εἶχαν νικηθεῖ καί μία τελευταία πολιορκία ἔλαβε χώρα στή Βέθερ. Οἱ ἀντάρτες δέν παραδόθηκαν, ἀλλά πέθαναν ἀπό τήν ἀρρώστια καί τήν ἔλλειψη νεροῦ. Ἀνάμεσα στά σώματα τῶν νεκρῶν βρέθηκε καί τό σῶμα τοῦ Σίμωνα Μπάρ Κοσίμπα. Ἐκοψαν τό κεφάλι του καί τόν πῆγαν στόν αὐτοκράτορα. Ὁ Ἀδριανός ἀπαγόρευσε τή διδασκαλία τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καί μετονόμασε τήν ἐπαρχία τῆς Ἰουδαίας Μετὰ πατρικῶν καί ἀναστασίμων εὐχῶν.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ

